

РЕШЕНИЕ

№ 5019

гр. София, 29.09.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 15 състав, в публично заседание на 15.09.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Полина Якимова

при участието на секретаря Клавдия Дали и при участието на прокурора Емил Георгиев, като разгледа дело номер **536** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

С постъпила в АССГ на 15.01.2020г. искова молба Д. Т. М., изтъпяващ към датата на депозирането й наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С. е предявил срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /накратко ГДИН/ иск за присъждане на обезщетение на неимуществени вреди в размер на 100 лв., причинени от поставянето на ищеца в неблагоприятни условия – наличие на хлебарки и дървеници в 8-ма килия на 12-та група в Затвора С. в периода 23.12.2019г. – 29.12.2019г.

В постъпил на 24.02.2020г. отговор на исковата молба от представител по пълномощие на ГДИН бланкетно се отрича основателността на иска и се сочи, че неимуществените вреди не се предполагат.

В съдебно заседание пред АССГ ищецът не се явява, изрично заявява, че желае делото да се разгледа в негово отсъствие. В хода на устните състезания пълномощникът му адв. И. подчертава, че през исковия период в килията, обитавана от М., е имало инсекти, което означава, че помещението не е третирано съобразно разпореждането, отправено към администрацията на затвора. Д. са кръвосмучещи и разпространяват зарази и са опасни особено в пандемична обстановка. В края на миналата 2019г. в затвора е имало заболели от инфекциозни болести – туберкулоза, СПИН, хепатит. Свидетелските показания са категорични, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в нервност, стрес и силно безпокойство. Касае се за емоционални последици, дали отражение върху атмосферата в килията. За цялата

2019г. е пръскано от професионалисти само 3-4 пъти, което е крайно недостатъчно. Моли искът да бъде уважен. Претендира разноски.

Ответникът, Главна дирекция «Изпълнение на наказанията», чрез юрк. Д. настоява свидетелските показания да не бъдат ценени, тъй като не кореспондират с писмените доказателства – протоколи за дезинсекция. Претендира юрисконсултско възнаграждение и възразява за прекомерност на заплатеното адвокатско такова.

Прокурорът от СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска и предлага той да бъде отхвърлен.

От фактическа страна се установява:

В периода 23.12.2019г. – 29.12.2019г. Д. Т. М. изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С., XII-та група.

В справка с дата 19.02.2020г. началник сектор ФЛКР в Затвора С. сочи, че по силата на сключен между ответника и [фирма] на 13.11.2018г. договор на територията на затвора се извършва дезинсекция 6 пъти годишно, а дератизация – два пъти годишно. Преди исковия период дезинсекция е извършена на 15.11.2019г., а след това – на 30.01.2020г.

На 19.12.2019г. нс сдвр при Затвора С. отправила до началника на затвора докладна записка, озаглавена „относно популация на дървеници и вредители на територията на Затвора С.“ по повод искане на лишен от свобода да бъде разрешено внасяне на препарат срещу дървеници, с която предложила настанените в затвора да депозират молби в съответния смисъл, които да бъдат придвижени до „Пропуски“; препаратите да бъдат получавани от директора на Медицинския център при Затвора С.; ИСДВР на съответната група съвместно с председателя на съвета на общността да организира контролирано третиране на съответното помещение. Върху докладната /записка/ е четима резолюция „Да!“.

Според недатирано становище от еколог дезинфекционна станция „В. Т.“ съгласно договора, сключен между [фирма] и ГДИН обработките по дезинсекция на сгради срещу бълхи, дървеници, мравки, хлебарки се провеждат на всеки 2 месеца. При спазване на всички санитарно-хигиенни мероприятия в секторите, честотата на тези обработки би била достатъчна. При възникване на извънредни епидемиологични обстоятелства или увеличаване на популацията дружеството е ангажирано с провеждането на извънредни обработки в рамките на 48 часа.

Да не се държат храни и хранителни продукти в килиите и помещения, които не са определени за тази цел. Изпирането на дрехи и чаршафи да става на 60 градуса с центрофугиране, което ще убие всички жизнени етапи на дървеницата. Провеждането на редовна дезинфекция на под и стени с подходящи дезинфектанти ще помогне за ограничаване развитието на инсектите.

На 13.11.2018г. между ответинка и [фирма] е сключен договор, по силата на който търговецът поел задължението да извършва дезинсекция и дератизация на сградите на ГДИН и териториалните й служби. По силата на чл.1, ал.2 дезинсекцията се извършва 6 пъти годишно, а дератизацията – два пъти.

С рег. № 5631/ 12.06.2017г. във връзка с писмо от министерството на здравеопазването относно жалба на лишен от свобода за наличие на дървеници в Затвора С. и на основание чл.119а, б, в от Правилника за прилагане на ЗИНЗС с цел трайно решаване на проблема с дървениците в корпуса на Затвора С. гр. инспектор – началник сектор МОМЛС и инспектор I степен в същия сектор дават следните предписания: До 10.07.2017г. началникът на Затвора С. да организира извършване на

следните санитарно-хигиенни мероприятия: дезинсекция на корпуса на затвора с третиране през интервал от 7-10 дни от [фирма] съгласно договор № 10808/8.11.2016г.; предварителна подготовка на спалните помещения, за да бъдат ефективно обработени – изваждат се дрехите и всички вещи от шкафовете; изпаряване на дюшеците от заразените спални помещения или подмяна с нови; изпиране на спалното бельо и дрехите на лишените от свобода при температура 70 градуса с последващо изсушаване в сушилня при висока температура; ограничаване максимално достъпа и заселването на гълъби.

Към докладна записка от 24.07.2020г. на КО Ш. са приложени сведения от служители на затвора С., поясняващи технологията на работа на изпарителя; становището на директора на МЦ при Затвора С. е относимо към цитираните предписания, доколкото съдържа данни, че в периода 22.06.2017г. – 21.09.2017г. са правени извънредни дезинсекции, тъй като все пак се касае за токсични препарати. Останалите препоръки са изпълняеми само със съдействието на лишените от свобода, всеки от които е с осигурен достъп по график до пералнята, а при желание - до изпарителя.

С. В. Т., ищец по дела с ГДИН, разпитан в осз на 15.-09.2020г., споделя, че познава ищеца от 2015г., а в края на 2019г. са обитавали съвместно една килия, пълна с хлебарки и дървеници. М. имал проблеми с това. Оплаквал се, че насекомите не го оставят да спи. Нощем ставал от леглото, за да ги гони, вдигал шум и пречел на нощния сън на свидетеля, с когото стигнали до сбиване по тази причина. През изминалата година в килията е пръскано еднократно.

Макар лаконични, показанията на свидетеля са категорични в две насоки – относно наличието на инсекти – хлебарки и дървеници в килията в края на 2019-та година и относно дискомфорта, изпитван от ищеца, който не успявал да спи нощем, а полагал усилия да ги гони, с което пречел на Т., с когото достигнали до физически сблъсък. Съдът не ги цени само в частта, че през 2019г. дезинсекция е правена еднократно поради противоречието им с писмени доказателства по делото – договора, сключен между ГДИН и [фирма] и справката от началник сектор ФЛКР от 19.02.2020г. В останалата им част обаче съдът ги цени изцяло.

Други доказателства от значение за предмета на спора по делото не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода на престой в Затвора С. от 23.12.2019г. до 29.12.2019г. е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни бездействия на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” – юридическо лице към министерството на правосъдието с териториални структури, включващи затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията” – чл.12, ал.3 ЗИНЗС.

Материално-правната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а след измененията в ЗИНЗС /ДВ бр. 13/ 2017г., в сила от 7.02.2017г./ и в чл.284, ал.1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл.3 – последната /разпоредба/ поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване на следните материално-правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на

специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 ЗИНЗС и 3/ причинна връзка между нарушението по чл.3 ЗИНЗС и настъпилите вредоносен резултат.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от М. неимуществени вреди – нарушено лично достойнство, неудобства, стрес, унижение от проявните форми на нарушения на чл.3 ЗИНЗС вр. чл.3 КЗПЧОС: необезпаразитяване на килията от хлебарки и дървеници.

Според чл.3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл.3 ЗИНЗС, предвиждаща, се осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им – чл.2, т.3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Фактическо основание на предявения иск е недостатъчното обезпаразитяване на помещението, обитавано от М., в резултат на което в период от една седмица – от 23.12.2019г. до 29.12.2019г. в него е имало хлебарки и дървеници.

За продължително нерешаване на проблема с вредители инсекти в корпуса на Затвора С. данни съдържат както предписанието /л.58/ на сектор МОМЛС в ГДИН, дадено през м. юни 2017г., така и докладна записка /л.10/ с дата 19.12.2019г., озаглавена „относно популация на дървеници и вредители на територията на Затвора С. на началник сектор СДВР Г.. Че ситуацията не се е променила драстично в края на м. декември 2019г., сочат показанията на св. Т. – съкилийник на М., които са категорични досежно неудобствата на ищеца нощем, който непрекъснато вдигал шум, за да отпъжда насекомите. Установи се, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинсекция /преди исковия период на 5.11.2019г., а след това – на 11.02.2020г./, същите не са били достатъчно ефективни и ефикасни с оглед установеното от св. Т. наличие на дървеници, които пречат на нощния сън. Съдът намира за частично неизпълнено от ответника изискването за хуманно и неунизително отношение, обективизирано чрез ненадлежно осигуряване на изискванията за благоприятни санитарно-битови условия.

При този анализ съдът приема, че искът е частично основателен и М. е претърпял неимуществени вреди, които са резултат от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унизително отношение. Несъмнено недостатъчното обезпаразитяване на килиите е от естество да причини емоционален стрес, безпокойство, чувство на

унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Недостатъчната дезинсекция и наличието на дървеници кореспондират на понятието „нечовешко” и „унизително” отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между частичното бездействие и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – чл.284, ал.5 ЗИНЗС.

Размерът на дължимото обезщетение следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне на паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който частично незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане на икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото „Н. и други срещу България”, съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията на справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл.41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишението от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В разглеждания случай като се отчетат обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението по чл.3, ал.1 вр. ал.2 ЗИНЗС; периода на исковата претенция /времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство – една седмица, включваща и Коледните празници/; предвид характера и невисокия интензитет на породените негативни вътрешни изживявания, без конкретно увреждане на здравето /психическо и физическо/ и при прилагане на чл.284, ал.2 ЗИНЗС съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 40 лв. В останалата част над 40 лв. до общия предявен размер от 100 лв. искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде отхвърлен.

Съответно на уважената част от иска на М., заплатил на адв. И. 400 лв. по договор за правна защита и съдействие от 12.03.2020г., се присъждат 160 лв. разноски по делото. Възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение е неоснователно предвид обема и качеството на осъществената от адв. И. процесуална защита. Независимо от изхода на спора – частично отхвърляне на иска на ГДИН не се следва юрисконсултско възнаграждение - разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС дерогират общото правило на чл. 78, ал. 3 ГПК. Съдържанието на посочените разпоредби дава основание да се направи извод, че законодателят не е предвидил

изрично, че при отхвърляне изцяло или частично на предявените искове, на ответника се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

По изложените съображения Административен съд София-град, I отделение, 15 състав

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” да заплати на Д. Т. М. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 40 /четиресет/ лв. за периода 23.12.2019г. – 29.12.2019г. от поставянето му в нечовешки и унижителни условия – наличие на хлебарки и дървеници в 8-ма килия на 12-та група в Затвора С. в периода 23.12.2019г. – 29.12.2019г като ОТХВЪРЛЯ иска в частта над 40 лв. до 100 лв.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” да заплати на Д. Т. М. 160 /сто и шейсет/ лв. разноски по делото.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок, считано от съобщението и получаване на преписи от него от страните.

СЪДИЯ: